

DAGSORDEN

for

Det norske Arbeiderpartis 29de ordinære landsmøte

i Oslo 26de til 28de mai

1933

1. **Møtets åpning og konstituering.**
 - a. Fullmaktenes godkjenning.
 - b. Vedtagelse av dags- og forretningsorden.
 - c. Valg av ordstyrere, sekretærer og komitéer.
2. **Beretninger, regnskaper og budjetter.**
3. **Revisjon av partiets lover.**
4. **Prinsipielle program.**
5. **Arbeidsprogrammet.**
6. **Stortingsvalget.**
 - a. Retningslinjer.
 - b. Taktikk.
7. **Kommunevalget.**
 - a. Retningslinjer.
 - b. Taktikk.
8. **Internasjonale forbindelser.**
9. **Fascismen og krigsfaren.**
10. **Edruelighetsarbeidet.**
11. **Partiet og ungdommen.**
12. **Forholdet til arbeideridretten.**
13. **Valg.**
14. **Tid og sted for neste landsmøte.**

Forslag til forretningsorden.

Til å lede landsmøtets forhandlinger velges 4 ordstyrere, som vekselvis og etter sig imellem avgjort orden, leder landsmøtets forhandlinger. Ønsker den ledende ordstyrer å delta i debatten, skal han overlate ordstyrerplassen til den annen ordstyrer.

Den ledende ordstyrer bør søke å få behandlingen av den foreliggende sak avsluttet i hvert enkelt møte og har derfor rett til å stille forslag om debattens avslutning med de innregnede talere samt tidsbegrensning for talerne.

Når det er vedtatt å sette strek med de innregnede talere, kan ikke andre talere inntegnes enn forslagsstilleren, ordføreren for den forslagsstillende avdeling eller et nedsatt utvalgs ordfører.

Til å føre forhandlingsprotokollen velger møtet 4 sekretærer.

Protokollen skal inneholde diskusjonsemnene og de i forbindelse med disse fremsatte forslag og falne beslutninger.

Det avholdes to møter daglig, nemlig formiddagen kl. 9—2, eftermiddagen fra kl. 4—7.

Alle forslag skal fremlegges skriftlig til ordstyreren, undertegnet med forslagsstillerens navn.

Efter at det er vedtatt å sette strek med de innregnede talere, kan intet forslag stilles.

Alle avstemninger med undtagelse av styrevalgene foregår ved håndsoprekning. Kun når ordstyreren er i tvil eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoprop. Ved avstemning ved navneoprop inntegnes representantenes stemmegivning i protokollen.

Ved hvert formiddagsmøtes begynnelse oplerer den fungerende sekretær protokollen for den foregående dag, og dens godkjennelse settes under avstemning. Protokollen for møtets siste dag refereres til godkjennelse i landsstyret.

Forslagsstillere eller innledere har rett til å benytte ubegrenset tid til innledningsforedrag, 10 minutter til første og 5 minutter til annen replikk. Ingen av de øvrige representanter har rett til å ha ordet mere enn 3 ganger i samme sak og henholdsvis 15, 10 og 5 minutter, medmindre møtet gir sitt samtykke.

Representanter som forlanger ordet til forretningsordenen, tilståes ikke mere enn 1 minutts taletid.

3. Revisjon av partiets lover.

Arbeideravholdslagene.

Fra Heggedal Kretsforening, Asker.

Arbeideravholdslagene gis adgang til kollektivt å tilslutte sig partiet.

Motivering:

Arbeideravholdslagene blev stiftet i 1930. Landsmøtebeslutningen av 1930 hjemler således ikke adgang for disse lags kollektive tilslutning til partiet. Vi foreslår derfor at det fattes beslutning om at arbeideravholdslagene kan tilslutte sig partiet kollektivt.

Fra Arbeidernes Avholdslandslag er kommet henstilling om samme.

Landsstyrets innstilling.

De foreninger som efter nuværende lover kan optas i partiet, er politiske foreninger, fagforeninger, politiske grupper innen fagforeninger som ikke står tilsluttet partiet, kvinneforeninger og ungdomslag. Det er dette som gir partiet det solide organisasjonsmessige grunnlag og dermed prinsipielle innstilling.

Det vil derfor få uheldige konsekvenser om man slår inn på å opta foreninger og grupper med særformål. Landsstyret vil derfor foreslå at det fattes følgende

beslutning:

Bestemmelsen i partiets lover § 2 om foreninger som kan optas i partiet, bibeholdes uforandret.

Tilleggskontingenten.

Fra Rjukan socialistiske Forening.

Foreslår tilleggskontingenten for de av partiets medlemmer hvis fagforening står utenfor Landsorganisasjonen nedsatt til det halve.

Motivering:

Rjukan socialistiske Forening har bestått siden 1912 og teller nu 27 medlemmer. Disse har ansettelse utenfor Hydros bedrifter og er således ikke medlemmer av Rjukan Arbeiderforening, som står tilsluttet Landsorganisasjonen.

I 1931 hadde medlemmene disse forpliktelser:

Til «Rjukan Arbeiderblad»	kr.	15.60
« Rjukan Arbeiderparti	«	6.00
« vår egen foreningskasse	«	6.00
Ekstrakontingent	«	24.00
		<hr/>
	Kr.	51.60
Lockoutbidrag kr. 7.00 pr. uke.....	«	140.00
		<hr/>
	Kr.	191.60
		<hr/>

Dette gjelder lønnsklassen 4 000—7 000 kroner. For de medlemmer som hadde en lønn over 7 000 kroner, blev det ca. 240 kroner.

Dessuten må man tre støttende til med bidrag til de arbeidsløse, til kommune- og stortingsvalg, opplysningsarbeide o. s. v.

Fra Drammen Socialistlag.

Bestemmelsen om tilleggskontingenten opheves.

Motivering:

Denne bestemmelse har i praksis vist sig uheldig og er det praktisk talt ugjørlig å få tilgang på nye medlemmer som rammes av tilleggskontingenten. Det har tvertimot vist sig at socialistlaget har mistet flere tidligere betalende medlemmer av denne grunn, idet de føler sig politisk sett i en særklasse.

Når et medlem ikke har anledning til å stå faglig organisert, bør det heller ikke pålegges dette medlem byrder, som han/hun i motsetning til fagorganiserte, ikke kan nyte godt av.

Den politiske årskontingent til partiet bør derfor være lik for alle, så meget mer som de politiske foreninger pr. medlem gjennomgående betaler større bidrag til politiske valgøiemed, såsom stortingsvalg og kommunevalg.

Drammen Arbeiderparti har i oversendelsesskrivelse gitt forslaget følgende påtegning:

Socialistlagets forslag er behandlet på partimøte, som med 20 mot 7 stemmer har nedstemt forslaget.

Landsstyrets innstilling.

Når landsmøte i 1930 fattet beslutning om tilleggskontingenten, var det ut fra den betraktning, at de som ikke har de kontingentforpliktelser som følger med medlemskap i fagorganisasjonen, og har anledning til det, yder en tilleggskontingent. Det var et nytt, men riktig prinsipp, som således blev fastslått, og det er all grunn til å holde fast ved det.

Derimot finner landsstyret for å forenkle innbetaling av tilleggskontingenten at den blir å fordele med en halvpart på vedkommende medlems forening og en halvpart på fylkes-, krets- eller til landspartiet direkte tilsluttet byparti. Bestemmelsen i lovene om tilleggskontingenten endres sålydende:

Partimedlemmer som ikke er tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og som har en minsteinntekt av 4 000 kroner pr. år betaler en tilleggskontingent.

Denne fastsettes til 2 kroner pr. måned eller 6 kroner pr. kvartal for medlemmer som har en inntekt på 4 000 til 7 000 kroner og 6 kroner pr. måned eller 18 kroner pr. kvartal for medlemmer som har en inntekt på 7 000 kroner og derover.

Tilleggskontingenten deles med en halvpart på vedkommende medlems forening og en halvpart på fylkes-, krets- eller til landspartiet direkte tilsluttet byparti.

Ved opkrevning av tilleggskontingenten benyttes merker påtrykt Kr. 2.00 og Kr. 6.00.

Landsstyrets sammensetning.

Fra Sunnmøre og Romsdals kretsparti.

Kretspartiet foreslår for landsmøtet at bestemmelsen i Arbeiderpartiets lover om at centralstyrets medlemmer skal bo i Oslo og nærmeste omegn, utgår.

Fra Åmot Arbeiderparti:

Vi foreslår at partiets lover § 7 forandres til å lyde som følger:
Punkt 1: Uforandret.

Punkt 2: Landsstyret består av 35 medlemmer. De velges blandt partimedlemmer fra de forskjellige landsdeler etter landsmøtets nærmere beslutning. Landsmøtet utpeker av disse 20 medlemmer, som skal danne centralstyret (jfr. nedenfor). Av disse skal halvparten være fra Oslo eller byene og resten fra landdistriktene. Dessuten tiltrede centralstyret av en representant fra ungdoms- og 2 fra kvinneorganisasjonens styre. Centralstyrets formann, 2 næstformenn og hovedorganets redaktør velges av landsmøtet ved særskilt valg og absolutt flertll. Minst en av næstformennene skal være fra landdistriktene.

Punkt 3: Utgår.

Punkt 4: For centralstyret velges 10 og for landsstyret 8 varamenn.

Punkt 5—7: Uforandret.

Motivering:

I en lengere motivering til forslaget uttales bl. a.:

Når centralstyret i løpet av året 1931 har holdt 27 møter og behandlet 289 saker, mens landsstyret i det samme år kun har hatt ett møte og behandlet 19 saker vil det være på det rene, at centralstyret praktisk talt på egen hånd har ledet partiet og at den innflytelse som partiets representanter fra landsbygden har kunnet øve på parties ledelse har vært meget liten.

Videre pekes på i motiveringen at den største del av partiets medlemmer er fra landdistriktene og at det er for å få landbefolkningens syn på de politiske-økonomiske og organisasjonsmessige oppgaver representert i centralstyret og dermed i den daglige ledelse av partiet at forslaget fremkommer.

Hedmark fylkes Arbeiderpartis forretningsutvalg har gitt forslaget følgende påtegning:

Forretningsutvalget vil uten å komme inn på forslagens premisser gi tanken i forslaget sin tilslutning.

Overensstemmende hermed vil man henstille til landsmøtet å foranledige at landdistriktene blir representert i centralstyret.

Centralstyrets innstilling.

Det er landsmøtene, hvor alle distrikter i landet er representert, som trekker op retningslinjene for partiets politikk og organisasjonsvirksomhet.

Mellem landsmøtene er det landsstyret, som er partiets høieste myndighet. I lovs form er det bestemt at 22 av landsstyrets 35 medlemmer skal velges blandt partimedlemmer fra de forskjellige landsdeler.

Partiets høieste instanser er således sammensatt av representanter fra det hele land.

Av landsstyrets 35 medlemmer velges 13 (centralstyret) blandt partifeller som bor i Oslo og nærmeste omegn.

Denne begrensning skyldes at det er nødvendig at medlemmene av centralstyret som forestår den daglige ledelse av partiets anliggender må bo så nær til at de på meget kort varsel kan komme sammen til møter. Det gjelder ikke bare til centralstyremøter, men også for å kunne delta i det daglige arbeide i de forberedende utvalg.

En utvidelse av centralstyrets medlemstall, så at også distriktene kunde bli representert, vil føre til at det blir et for tungvint apparat. Det vilde bli umulig for centralstyrets medlemmer å kunne delta i den daglige virksomhet. Og det vilde medføre en forholdsvis stor utgift. For skal distriktene være representert, må det også tas hensyn til de lengere bortliggende distrikter. Hvis ikke vilde distriktsrepresentasjonen bli for ensidig. Landsstyret foreslår derfor at det vedtas følgende

beslutning:

Bestemmelsen i partiets lover om landsstyrets sammensetning bibeholdes uforandret.

Regler for representasjon til partimøter.

Fra Østensjø kretsforening, Aker.

I konsekvens med partiprogrammet og valgordningen til landsmøtene som fastslår den like stemmerett, uttaler landsmøtet:

Partiet anerkjenner efter sine lover ingen representasjon for avdelingene som ikke bygger på like rettigheter for de tilsluttede medlemmer efter deres innbetalte kontingent. Det pålegges centralstyret og landsstyret å gjennomføre dette prinsipp overfor Akershus fylkes Arbeiderparti under henvisning til de foreliggende krav fra medlemmene og til fylkespartiets styres forslag i saken.

Akers Arbeiderparti har gitt ovennevnte forslag sin tilslutning.

Landsstyrets innstilling.

Landsstyret finner det riktigst at en bestemmelse om at det skal være lik representasjonsrett til partimøter fra alle foreninger må fastsettes i lovs form og foreslår at det i partiets lover § 15 inntas en bestemmelse

• sålydende:

Reglene for valg av utsendinger til partimøter skal gi like rett for alle foreninger og avdelinger i forhold til medlemstallet.

lover.

De foreslåtte forandringer av og tillegg til nuværende lover er satt med kursiv.

§ 1.

Formål.

Det norske Arbeiderpartis oppgave er å lede arbeidernes klassekamp med det formål å gjennomføre en socialistisk samfundsordning.

§ 2.

I partiet optas politiske foreninger, fagforeninger, politiske grupper innen fagforeninger som ikke står tilsluttet partiet, kvinneforeninger og ungdomslag, når disse i beslutningsform anerkjenner partiets program og lover.

Ved innmeldelsen erlegges kontingent for det kvartal innmeldelsen skjer.

§ 3.

By- og herredsorganisasjoner.

Bykommuner.

Er der flere partiforeninger i samme bykommune, plikter disse å danne en fellesorganisasjon — bypartiet.

Landkommuner.

I landkommuner, hvor der er flere partiforeninger eller lag, plikter disse å danne en fellesorganisasjon — herredspartiet.

I herreder, hvor der bare er en forening, betraktes denne som herredsparti.

§ 4.

By- og distriktsorganisasjoner.

1. By- og herredsorganisasjoner i samme fylke, krets eller nærmere angitt distrikt plikter å danne en felles organisasjon, by- eller distriktsorganisasjon.
2. De således fremkomne by- og distriktsorganisasjoner utgjør landspartiets organisasjonsenheter.
3. Bare gjennom disse organisasjonsenheter kan enkeltforeninger eller lag optas i partiet.

§ 5.

By- og distriktsorganisasjoners rettigheter og plikter.

1. Til fremme av partiets formål erlegger hver tilsluttet organisasjon i kontingent til landspartiet 50 øre for helt-betalende medlemmer, 25 øre for skog- og landarbeidere, arbeiderbønder, fiskere, kvinnelige medlemmer, læregutter og 10 øre for ungdomslagsmedlemmer og arbeidsledige medlemmer pr. kvartal.
2. De lokale organisasjoner og distriktsorganisasjoner kan beslutte at arbeidsledige medlemmer bare skal betale den til landspartiet fastsatte kontingent for arbeidsledige medlemmer.
3. Partimedlemmer som ikke er tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og som har en minsteinntekt av 4000 kroner pr. år, betaler en tilleggskontingent.

Denne fastsettes til 2 kroner pr. måned eller 6 kroner pr. kvartal for medlemmer som har en inntekt på 4000 til 7000 kroner og 6 kroner pr. måned eller 18 kroner pr. kvartal for medlemmer som har en inntekt på 7000 kroner og derover. *Tilleggskontingenten deles med en halvpart på ved-*

kommande medlems forening og en halvpart på fylkes-, krets- eller til landspartiet direkte tilsluttet byparti.

Ved opkrevning av tilleggskontingenten benyttes merker påtrykt kr. 2.00 og kr. 6.00.

4. Kontingenten innsendes til partikassen i efterskudd senest 30 mai for 1. kvartal, 30 august for 2. kvartal, 30 november for 3. kvartal, 28 februar for 4. kvartal, og erlegges efter organisasjonens medlemstall den siste dag i hvert kvartal.
5. Samtidig med kontingenten innsender by- og distriktsorganisasjonens styre rapport over medlemsantallet m. v. i overensstemmelse med et av centralstyret utsendt skjema.
6. By- og distriktsorganisasjonens styre er for øvrig pliktig til å gi central- og landsstyret alle de opplysninger som dette gjør krav på til bruk for sin virksomhet.
7. Organisasjoner som ikke til lovmessig tid innsender kvartalsrapport og kontingent, taper sine rettigheter i partiet. Når restansene er betalt fåes medlemsrettighetene tilbake.

§ 6.

Landsmøtet.

1. Landsmøtet holdes ordinært hvert 3. år. Ekstraordinært landsmøte kan holdes når landsstyret finner det påkrevet og skal holdes når by- og distriktsorganisasjoner som represententer minst $\frac{1}{2}$ av partiets medlemmer krever det.

Til landsmøtet har enhver tilsluttet by- og distriktsorganisasjon, som har oppfylt de i lovene fastsatte plikter, rett til å sende 1 representant for hvert påbegynt 200 medlemmer. Til grunn for valget legges det medlemstall som det er innbetalt kontingent for i kvartalet forut for valget. Valget foregår med adgang til direkte deltagelse eller medvirken av organisasjonens samtlige medlemmer og således at de enkelte foreninger har innstillingsrett.

2. Utgiftene ved landsmøtet betales av partikassen. Representantenes diétgodtgjørelse utredes av vedkommende lokale organisasjon.

Representantenes billettgifter til 1. plass på dampskib og 3. klasse på jernbane, korteste reiserute, fordeles likelig mellem alle de møtende representanter på landsmøtet og utredes av de lokale organisasjoner.

3. Når landsmøtet har valgt reisefordelingskomité, har enhver representant å opgi til komitéen oppgave over sine reiseutgifter.

Så snart resultatet av reisefordelingen er bekjentgjort, har alle å ordne med oppgjør.

Landsstyrets medlemmer og innbudne representanter deltar ikke i reisefordelingen.

4. Representantenes fullmakter, som utferdiges av vedkommende styre og innsendes til centralstyret senest innen 8 dager før landsmøtets åpning, skal være gjennomgått av en av centralstyret opnevnt komité innen landsmøtet trer sammen.
5. Landsstyrets medlemmer bør, selv om de ikke er valgte representanter, delta i landsmøtet. Dié- og reisegodtgjørelse for disse utredes av partikassen. De har talerett og forslagsrett, men ikke stemmerett.

De av landsstyret ansatte partisekretærer har rett til å delta i landsmøtets forhandlinger på samme vilkår.

6. Landsmøtet bekjentgjøres senest 4 måneder før dets sammentreden.

Forslag som ønskes behandlet på møtet, skal innsendes gjennom by- eller distriktsorganisasjonens styre til central-

styret senest 12 uker før møtet. Landsstyret har forslagsrett. De innkomne forslag omsendes til organisasjonene senest 6 uker før landsmøtet.

7. Landsmøtet vedtar selv sin forretningsorden og dagsorden, som skal inneholde:
 - a) Fullmaktskomitéens innstilling,
 - b) valg av møtets funksjonærer og komitéer,
 - c) styrets årsberetning,
 - d) partiets og hovedorganets regnskaper,
 - e) behandling av de innkomne forslag,
 - f) valg av partiets tillitsmenn, landsstyre med varamenn og revisorer med varamenn,
 - g) fastsettelse av sted for neste landsmøte.
8. I forbindelse med landsmøtet holdes en landskvinnekonferanse, hvortil enhver tilsluttet forening, som har opfylt de i lovene fastsatte plikter, har rett til å sende 1 representant for hver påbegynt 100 kvinnelige medlemmer. Representantene velges av de kvinnelige medlemmer. For øvrige gjelder reglene for landsmøtet.

§ 7.

Landsstyret.

1. Landsstyret våker over, at partiets virksomhet ledes i overensstemmelse med disse lover og landsmøtets beslutninger.
2. Landsstyret består av 35 medlemmer, hvorav 13 skal være bosatt i eller ved Oslo. De øvrige velges blandt partimedlemmer fra de forskjellige landsdeler, efter landsmøtets nærmere beslutning. De i eller ved Oslo bosatte medlemmer av styret er:

Formannen, 2 næstformenn, hovedorganets redaktør og 6 andre medlemmer. Centralstyret avgjør i tilfelle formannen har forfall hvem av næstformennene som skal fungere. Dessuten tiltres centralstyret av 1 representant fra ungdoms- og 2 fra kvinneorganisasjonens styrer, likesom landsstyret velger 1 representant til ungdoms- og 2 til kvinneorganisasjonens styrer.

Formann, næstformenn og redaktør velges ved særskilt valg og med absolutt flertall.

3. Samtlige de i eller ved Oslo bosatte medlemmer av styret danner centralstyret.
4. For centralstyret velges 7 og for landsstyret 8 varamenn.
5. Det samlede landstyre holder møte så ofte centralstyret finner det nødvendig, eller når minst halvparten av de øvrige representanter forlanger det. I disse møter forelegges centralstyrets forhandlingsprotokoll.
6. I de år landsmøtet ikke holdes, har landsstyret å foreta det nødvendige med hensyn til vedtagelse av budgetter m. v.
7. Utgiftene ved landsstyrets møter utredes av partikassen.

§ 8.

Centralstyret.

1. Centralstyret har ledelsen av partiets anleggninger; det har å påse, at alle landsmøtets og landsstyrets beslutninger blir utført. Det avgjør alle administrasjonsspørsmål. Viktigere politiske og taktiske spørsmål og større bevilgningsaker til agitasjon m. v. forelegges landsstyret enten ved innkallelse av møte eller ved skriftlig avstemning.

Opstår det spørsmål, hvor tiden ikke tillater denne

fremgangsmåte, fatter centralstyret beslutning med ansvar for det hele landsstyre.

2. Centralstyret skal enn videre veilede by- og distriktsorganisasjonene i politiske og agitatoriske spørsmål, og påse lovens overholdelse.

§ 9.

Formannen.

Formannen leder i forbindelse med centralstyret partiets arbeide og fører tilsyn med de forskjellige partivirksomheter og har ansvar for hovedkontorets forsvarlige funksjon.

§ 10.

Redaktøren.

«Arbeiderbladet»s redaktør har den redaksjonelle ledelse av hovedorganet, som må redigeres i overensstemmelse med Det norske Arbeiderpartis program, prinsipper og beslutninger.

Viser redaktøren grov forsømmelighet i tjenesten eller begår han brudd på partiets program, prinsipper og beslutninger kan han avskjediges eller suspenderes av centralstyret, som uopholdelig må forelegge saken for landsstyret til avgjørelse.

I tilfelle ledighet velger landsstyret ansvarshavende redaktør inntil førstkommande landsmøte.

§ 11.

Partikontoret.

1. Landsstyret ansetter de nødvendige sekretærer, hvorav en kvinnesekretær.

Centralstyret ansetter det nødvendige kontorpersonele.

2. De helt lønnede tillitsmenn og funksjonærer i partiets tjeneste kan ikke uten centralstyrets samtykke påta sig annet lønnet arbeide eller lønnede hverv.
3. Regnskapene avsluttes ved utgangen av hvert kalenderår.

§ 12.

Revisorene.

Landsmøtet velger 2 i Oslo bosatte revisorer med 2 varmenn.

Revisorene gjennomgår partiets regnskaper minst en gang hvert kvartal.

§ 13.

Reservasjonsrett og reservasjonsplikt.

I de fagforeninger som er innmeldt i partiet, kan fagforeningsmedlemmer som ønsker det, reservere sig fra å bli betraktet som partimedlemmer og gir derved avkall både på de plikter og de rettigheter som følger med partimedlemsskap.

Fagforeningsmedlemmer som står i andre politiske partier, kan ikke være medlemmer av Det norske Arbeiderparti.

Dersom de ikke frivillig reserverer sig, må vedkommende fagforening eller by- eller herredsparti pålegge dem reservasjonsplikt.

Fagforeningsmedlemmer som ikke tilhører partiet, kan i sine foreningsmøter ikke delta i behandlingen av organisasjonsmessige partianliggender, som innstillinger til landsmøter, valg av parti-tillitsmenn m. v.

§ 14.

Suspensjon og eksklusjon.

1. By- og herredspartiene har rett til å suspendere og ekskludere enkeltmedlemmer og foreninger som begår brudd på partiets program, lover eller nekter å bøie sig for partiets beslutninger.

De suspenderte og ekskluderte har adgang til å anke gjennom by-, fylkes- og kretspartiene til centralstyret. Centralstyrets beslutning kan innbringes for landsstyret eller landsmøtet til avgjørelse.

2. I tilfelle, hvor lokalorganisasjonen undlater å ta sådan forholdsregel, kan centralstyret suspendere enkeltmedlemmer og foreninger.

Rett til i disse tilfelle å foreta eksklusjon har bare landsstyret eller landsmøtet efter å ha innhentet uttalelse fra vedkommende lokalorganisasjon.

§ 15.

Almindelige bestemmelser.

1. Partiet kan ikke tillate dannelselse av organiserte fraksjoner som har til opgave å bekjempe partiet og dets beslutninger.
2. Det er uforenlig med medlemskap i partiet å være medlem av en annen organisasjon som i sin virksomhet motarbeider partiet eller ved valg bekjemper partiets kandidater.
3. Et partimedlem som er suspendert, kan ikke være medlem av nogen partiforening uten centralstyrets godkjenning.
4. Partimedlemmer som dertil har adgang, plikter å stå tilsluttet sine respektive fagforeninger.
5. Bare partimedlemmer kan opstilles som partiets kandidater ved valg til offentlige tillitshverv.

Ingen som tar forbehold om å stå fritt i visse saker, kan opstilles.

Hvis nogen som innehar offentlig tillitshverv uttrer av partiet, betraktes vedkommende ikke lenger som partiets representant.

6. Reglene for valg av utsendinger til partimøter skal gi like rett for alle foreninger og avdelinger i forhold til medlemstallet.
7. Ved alle politiske valg, hvor lokalavdelingens navn benyttes på valglisten, skal det som undertitel stå: Det norske Arbeiderparti.
8. Partiets stortingsrepresentanter skal sammen med centralstyret holde møter så ofte det av centralstyret finnes påkrevet eller når nogen av stortingsgruppen anmoder derom til rådslagning om taktikk og forslag, som foreligger til behandling i Stortinget. Det er centralstyrets plikt å innkalle disse gruppemøter.

Nominasjonen av partiets kandidater ved valg til alle offentlige komitéer og kommisjoner, offentlige tillitshverv, lønnet eller ulønnet, foretas i fellesmøter av stortingsgruppens styre og centralstyret efter at spørsmålet har vært forelagt stortingsgruppen.

Centralstyret — eventuelt landsstyret — fatter om nødvendig beslutning om hvad der er partiets stilling til en foreliggende sak.

Centralstyret skal være representert ved stortingsgruppens møter.

9. Aviser som skal være partiets organer, skal godkjennes som sådanne av landsstyret. Ingen nye aviser, som skal

regnes som partiorganer, kan igangsettes uten landsstyrets samtykke.

10. Partiavdelingene er ansvarlig overfor centralstyret (landstyret) for sine partiavisers redigering.
11. Fast ansatte partifunksjonærer har 3 — tre — måneders opsigelsestid.

§ 16.

Forandringer av disse lover kan bare skje på et landsmøte med almindelig flertall.

Mønsterlover for herreds- og bypartier.

§ 1.

Formål.

N. N herreds(*by*)parti består av alle de foreninger i N. N. herred (*by*) som står tilsluttet Det norske Arbeiderparti. Partiet har til formål å føre arbeidernes klassekamp etter Det norske Arbeiderpartis lover, retningslinjer og beslutninger.

§ 2.

Styret.

Styret består av 7 medlemmer (eventuelt 5), formann, viceformann, sekretær, kasserer og 3 (eventuelt 1) styremedlemmer. Dessuten velges 4 (2) varamenn for styret, samt 2 revisorer med 2 varamenn.

§ 3.

Arbeiderpartiets representanter i kommune- og skolestyret skal konstituere sig med eget styre bestående av formann, viceformann og sekretær som fungerer et år ad gangen. Gruppene kan vedta egne regler for sitt arbeide. Disse regler må godkjennes av herreds(*by*)partiet. Gruppene plikter å holde møter foran hvert kommune- og skolestyremøte og til disse gruppemøter har partistyret adgang og stemmerett.

§ 4.

Herreds(*by*)partiets årsmøte bekjentgjøres 4 uker før dets avholdelse. Forslag som ønskes behandlet, må være innlevert 2 uker før møtet, hvorefter forslagene med dagsorden bekjentgjøres med minst 1 ukes varsel.

På årsmøtet fremlegges kommunestyre- og skolestyrefraksjonenes beretning for det forløpne år.

§ 5.

Nominasjon av by- og herredspartiets kandidater til kommunevalgene foregår på den måte at styret oppfordrer alle foreninger til å bringe kandidater i forslag. Når foreningenes forslag er innkommet, sammenkalles partimøter som foretar den endelige nominasjon. *Ved nominasjonen kan ingen oppstilles som tar forbehold om å stå fritt i visse saker eller av møtet gis sådant tilsagn. Skal representanter stilles fritt i visse saker, må det av gruppen eller partimøte fattes beslutning herom i hvert enkelt tilfelle i forbindelse med behandlingen av vedkommende sak, når den foreligger til avgjørelse i kommunestyret.*

De nominerte må avgi skriftlig erklæring om at de vil følge partiets lover og beslutninger.

§ 6.

Styret har å påse at der ved offentlig valg som partiets kandidater bare blir stillet menn og kvinner som er tilsluttet

partiet og at ingen kandidat godkjennes uten at vedkommende anerkjenner Arbeiderpartiets program og forplikter sig til å følge dets lover og beslutninger.

§ 7.

By- og herredspartiene har rett til å suspendere og ekskludere enkeltmedlemmer og foreninger som begår brudd på partiets program, lover eller nekter å bøie sig for partiets beslutninger.

De suspenderte og ekskluderte har adgang til å anke gjennom by-, fylkes- og kretspartiene til centralstyret. Centralstyrets beslutning kan innbringes for landsstyret eller landsmøtet til avgjørelse.

§ 8.

Kontingenten til herreds(*by*)partiet er øre pr. medlem og måned og må være herreds(*by*)partiets kasserer i hende innen 10. hver måned.

Kontingenten til fylkespartiet utredes av herreds(*by*)partiet og må være fylkeskassereren (krets-) i hende innen 15. hver måned.

§ 9.

Forslag til forandringer i disse lover kan bare behandles på årsmøtet etter å være bekjentgjort minst 14 dager i forveien.

Alle beslutninger må for å ansees vedtatt være fattet med almindelig flertall av de avgivne stemmer. Dette gjelder også lovforandringer.

4—5. Partiets program.

Prinsipielle program.

Arbeidsprogram

Landsmøtet 1930 besluttet å nedsette en komité til revisjon av partiets prinsipielle program.

Til medlemmer av komitéen blev valgt Oscar Torp, Edv. Bull, Magnus Nilssen, Halvard Olsen, Alfred Madsen, Martin Tranmæl og Kristian Hansen. Videre besluttet at partiets kvinneorganisasjon og Ungdomsfylkingen skulde velge hver sin representant til å tiltre komitéen. Disse organisasjoner valgte Sigrid Syvertsen og Arnfinn Vik.

I møtet 15 desember 1930 besluttet centralstyret å foreslå for landsstyret komitéen utvidet med 4 medlemmer og innstilte følgende: Johan Nygaardsvold, Aldor Ingebrigtsen, Peder Vestad og Aasmund Kulien. Disse blev valgt. Finn Moe har vært tilforordnet komitéen som sekretær.

Efter beslutning av landsstyret blev komitéens mandat utvidet til også å fremkomme med forslag til arbeidsprogram.

Komitéen utarbeidet forslag til prinsipielt program og arbeidsprogram. Forslaget blev i november 1932 sendt partiets avdelinger til behandling og med adgang til å fremkomme med forslag til endringer før den endelige innstilling blev utarbeidet. Efter at forslaget var behandlet i avdelingene, behandlet komitéen endringsforslagene og utarbeidet den endelige innstilling. Komitéens innstilling blev behandlet i landsstyrets møte 18—19 mars.

Landsstyret vedtok enstemmig følgende innstilling for landsmøtet:

Det norske Arbeiderpartis prinsipielle program.

Det norske arbeiderparti, som er det politiske Organ for den norske arbeiderklasse, setter sig som mål å avskaffe den kapitalistiske utbytning og bygge op et sosialistisk, et klasseløst samfund, styrt av håndens og åndens arbeidere.

For å nå dette mål ser partiet det som en hovedoppgave å vinne det arbeidende folk for det sosialistiske grunnsynet, samle og organisere hele arbeiderklassen i landet, vekke dens vilje til selvhevdelse og dyktiggjøre hele klassen som utgjør det store flertall, til å føre sin historiske kamp for den sosiale revolusjon frem til full seier.

Partiet som bygger på marxismen og de erfaringer som er vunnet gjennom kamper i Norge og andre land, fastslår sitt syn på utviklingen og de veier partiet vil følge for å nå frem til et sosialistisk samfund, i følgende punkter:

I.

1. Det er endringene i de økonomiske forhold som er bestemmende for utviklingen på alle samfundets områder. Nye driftsformer og nye eiendomsforhold trekker efter sig en hel omforming av de sosiale, politiske og kulturelle forhold i samfundet. Den måten staten er bygget op på, dens virksomhet og dens lo-

ver er en avspeiling av de økonomiske maktforhold som råder.

2. Landet vårt har allerede i flere mannsaldrer vært med i den almindelige kapitalistiske utvikling. De økonomiske og sosiale foreteelser som særmerker alle kapitalistiske stater, finner vi også hos oss. Årsaken til den urettferdige fordeling av samfundsgodene er at en klasse eier og råder over produksjonsmidlene, mens det er en annen som utfører det produktive arbeidet. Lønnsarbeiderne må derfor skaffe sig utkomme ved å selge sin arbeidskraft til dem som eier produksjonsmidlene. Disse får således anledning til å utnytte de eiendomsløse ved at den eiende klassen tilvender sig den merverdi arbeiderne skaper. Dette er en grunnårsak til klassekampen.

3. Den moderne samfundshusholdning har også dratt bønder og fiskere inn under kapitalens herredømme, ved at den velorganiserte kapitalmakt tilegner sig den reelle makt over deres jord og produksjonsmidler, så de gjennom rentesystemet må skatte til den passive kapital, og de får heller ikke den fulle verdi for sine produkter. Bønder og fiskere blir derfor nødt til å verne sine interesser og føre kamp mot kapitalveldet, side om side med lønnsarbeiderne. Klasse-

kampen brer sig til alle områder innen det økonomiske liv, og hele folket er nødt til å treffe sin avgjørelse i den store striden mellom arbeidermakt og kapitalmakt.

4. De kapitalistiske storvirksomheter i bankverden, industri og handel slår sig sammen i trusters og karteller, i arbeidsgiverforeninger, og disse makter kjemper samlet for sine profittinteresser. I de økonomiske virksomheter går rasjonaliseringsprosessen sin gang, og utbytningen av arbeiderklassen øker, fordi de nye maskiner og den bedre teknikk vesentlig tjener til å øke kapitalistenes utbytte og ikke kommer det arbeidende folk til gode i form av kortere arbeidstid eller høyere lønninger. Derfor skaper rasjonaliseringen en omfattende arbeidsledighet, svekker massenes kjøpeevne og fører samfundet op i veldige kriser. Store finansselskaper strekker sig utover landegrensene og legger under sig stadig større deler av produksjon og omsetning. Gjennom selskaper som bare har til formål å eie aksjer og obligasjoner i andre selskaper, gjennom kontrollselskaper og finansinstitutter samler makten over næringslivet sig på stadig ferre hender. Disse selskaper driver ingen produktiv virksomhet, men deres papirkapital suger renter ut av det produktive næringslivet som med dette blir pålagt nye byrder.

Finanskapitalen får derved et stadig sterkere strupetak på de produktive virksomheter. Den organiserte kapitalmakt behersker landets næringsliv og utnytter de offentlige organer og statsapparatet i sin tjeneste.

5. Typisk for det kapitalistiske produksjonssystemet er at produksjonens formål ikke først og fremst er å skaffe tilveie de forbruksgoder folket behøver, men å skaffe vinning for enkeltmenn. Jakten efter den størst mulige profitt driver kapitalistene til stadig å utvide og modernisere produksjonsapparatet. Og da samfundet ikke har ledelsen av produksjonen, blir denne planløs. Denne planløshet sammen med den ulike fordeling av produksjonens utbytte, fører nødvendigvis til periodiske kriser.

Den nu pågående krise er ikke bare den mest omfattende, hårdeste og langvarigste verden hittil har sett, men den er også av en særlig og historisk betydningsfull karakter. Verdenskrisen gjør det klart at den kapitalistiske produksjonsordning ikke lenger kan tilfredsstille samfundets behov og står stengende i veien for videre utvikling. Erfaringen viser stadig tydeligere at innenfor det kapitalistiske systems ramme er det ikke mulig å finne noen for det arbeidende folk tilfredsstillende løsning. Kapitalismen står maktesløs likeoverfor den krise den selv har

fremkalt. Fortsatt økonomisk og sosial fremgang er betinget av at arbeiderklassen overtar samfundsmakten, avskaffer det kapitalistiske samfundssystem og reorganiserer næringslivet på et planmessig, sosialistisk grunnlag.

6. Den økonomiske utvikling har gjort næringslivet modent for sosialisering og lettet overgangen til sosialismen ved at privatkapitalismen erstattes av den organiserte kapitalisme og statskapitalismen. Ledelsen av og kontrollen med hele industrigrener er idag konsentrert på noen få kapitalisters hender, således at samfundet kan tre i deres sted og lede produksjonen ut fra hensynet til det almene vel. Samtidig griper stat og kommuner i stadig stigende grad direkte regulerende inn i det økonomiske liv og driver selv økonomisk virksomhet.

Det norske arbeiderparti vil arbeide for å utvikle statens egen næringsdrift og for å øke dens kontroll med den organiserte kapitalisme, med trustar og karteller.

Men i en kapitalistisk stat vil statskapitalismen bli utnyttet til fordel for borgerskapet.

Det er først når arbeiderklassen erobrer samfundsmakten at staten kan gjennomføre en samfundsmessig ledelse av det økonomiske liv. Et arbeiderstyre kan da, særlig på det økonomiske og industrielle felt bygge

videre på den statskapitalisme, som har utviklet sig under det borgerlige styre.

II.

1. Under sin utvikling har kapitalismen selv reist de krefter som vil fullføre undergangen for det kapitalistiske systemet. Kapitalveldet som tvinger lønnsarbeiderne i industrien til direkte å frembringe merverdi for sig, og som i den kapitalistiske samfundshusholdning også utsuger bønder og fiskere, søker å påtvinge det hele folk sin vilje og fastholde det i sitt jerngrep. Men denne undertrykkelse tvinger samtidig det arbeidende folk til å slutte sig sammen og skape sig sterke økonomiske, politiske og kulturelle organisasjoner som kan ta kampen op over den hele frontlinje mot kapitalveldet.

2. Det norske arbeiderparti som er fremgått av denne utvikling, vil ved sitt opplysnings- og organisasjonsarbeid dyktiggjøre arbeiderklassen til både å forsvare sine dagsinteresser og føre kampen helt frem inntil det arbeidende folk er blitt herre over naturherligheter og arbeidsmidler og fri for den kapitalistiske utbytning. Dette frigjørelsesarbeid må være arbeiderklassens eget verk.

3. Det er arbeidernes egne organisasjoner som er grunnlaget for det arbeidende folks frigjørelseskamp. Det er gjen-

nem sine organisasjoner at arbeiderklassen styrker og utvider sine maktposisjoner og skaper forutsetningen for det endelige maktgjennembrudd. Mulighetene for seier forbinder arbeiderne med sine organisasjoner, som også må danne kjernen i oppbyggingen av det nye samfund.

4. I samarbeid med arbeidernes økonomiske og kooperative sammenslutninger, gjennom det parlamentariske og kommunale arbeid kjemper partiet mot reaksjonen og for alle tiltak som virkelig bedrer det arbeidende folks livsvilkår. Men samtidig skal arbeiderrepresentantene klart fremholde de prinsipielle krav og de mål partiet har satt sig og påvise hvorledes de borgerlige partier gjør tjeneste som kapitalmaktens redskaper. Ved en fast, rettlinjert parlamentarisk politikk hvor representantene står ansvarlig like overfor arbeidernes organisasjoner, skal skillelinjene trekkes greie og klare mellom borgerpartiene og arbeiderpartiet.

5. Enkelte sosiale reformer kan ikke avskaffe kapitalismen. De goder arbeiderklassen kan vinne i borgersamfundet er ikke mange, og de er lette å miste igjen. Arbeiderklassen må derfor ikke bare bruke sine krefter for å opnå disse forbedringer, men må sette alt inn på å vinne samfundsmakten og bygge opp et sosialistisk samfund. Dette

er den viktigste opgaven for partiet. I all sin virksomhet, i agitasjons- og opplysningsarbeidet, ved masseaksjoner og i det parlamentariske arbeid må partiet ha dette mål for øie.

III.

1. I sin virksomhet ønsker partiet å bruke organisatoriske, økonomiske og politiske kampmidler og undgå vold. Men borgerskapet vil ikke frivillig gi makten og sine privilegier fra sig. De kapitalistiske klasseorganisasjoner og den borgerlige stats militærvesen er fortrinnsvis organisert for å benyttes mot arbeiderklassen.

Efter hvert som den organiserte arbeiderklasse vinner større makt og det endelige maktgjennembrudd nærmer sig, blir den politiske kamp kvassere. Finans- og arbeidsgiverveldet prøver å styrke sin maktstilling ved å tvinge frem særlover og ved ekstraordinære forholdsregler stenge veien for den fremadtrengende arbeiderklasse og bryte arbeidernes organisasjoner ned. Det borgerlige demokratis garantier taper mer og mer av sin verdi. Erfaring viser at borgerskapet bryter både lover og grunnlover når det gjelder å knuse arbeiderorganisasjonene og innføre det militaristiske og fascistiske voldsdiktatur — alt for å verne og utvide kapitalveldets maktstilling og

holde det arbeidende folk varig nede. Fascismen eller den såkalte nasjonalsosialisme appellerer også til de lag innen det arbeidende folk som lider mest under arbeidsløshet og annen nød som den kapitalistiske krise skaper.

2. Det norske arbeiderparti vil møte denne fare fra de reaksjonære kreftene i samfundet ved øket agitasjons- og opplysningsarbeid og ved forslag om praktiske rådbøtter til avhjelp av krisen. Arbeiderorganisasjonene må sette sig i vernedyktig stand, og arbeiderbevegelsen må gjøre sig klar til å bruke hele sin organisasjonsmessige makt til å slå reaksjonens angrep tilbake, bekjempe borgerstatens militarisme og de private kapitalistiske kamporganisasjoner som vil hindre arbeiderklassen i dens fremmarsj. I den overgangsperiode da den avgjørende kamp om makten pågår, er partiet forbedret på å bruke alle de midler arbeiderklassen rår over for å bryte ned motstanden fra borgerskapet og grunnlegge det sosialistiske oppbyggingsarbeidet.

3. Det er arbeidermaktens opgave snarest mulig å gjennomføre nye og betryggende former for økonomisk organisasjon, grunnlagt på fullt industrielt demokrati og med gjennomført arbeiderkontroll av bedriftene og industriene. Herunder er de gamle statsorganer helt utilstrekkelige.

På arbeidslivets grunn må derfor arbeidere, bønder og fiskere i forening skape de økonomiske og forfatningsmessige organer som svarer til den nye tid, de nye opgaver og arbeidsfolkets behov, og som gir plass både for massenes aktive innsats og for personlig initiativ og ansvarsfølelse.

IV.

1. Kampen mellom finans- og arbeidsgiverveldet på den ene side og det arbeidende folk på den andre, eller mellom kapitalisme og sosialisme, går i nutiden sin gang i alle kapitalistiske land. Fremgang eller tap for arbeidermakten i et land virker inn på arbeidernes stilling i de andre land. Partiet følger derfor den russiske arbeiderklasses forsøk på å bygge op et sosialistisk samfund med den største oppmerksomhet. Da sovjetmaktens nederlag vilde være et nederlag for hele verdens arbeiderklasse, vil partiet bekjempe all kapitalistisk blokade-, invasjons- og sabotasjepolitikk like overfor det nye samfund. Partiet vil støtte den russiske arbeiderklasse i dens oppbyggingsarbeid og søke å utvide de kulturelle og økonomiske forbindelser med Sovjetsamfundet, men vil samtidig fremheve at vi må bygge på de historiske, økonomiske og sosiale forutsetninger som er til stede her i landet.

2. For arbeiderklassen er internasjonalt samling likeså nødvendig som nasjonal samling. Partiet vil derfor av all kraft arbeide for internasjonalt arbeider-samling på klassekampens grunn.

3. Mellom nasjonene har kapitalismen og militarismen ført til utrygghet og krig, og vil føre til nye katastrofer. Den skjerpede konkurransekamp og de talrike økonomiske konflikter mellom de imperialistiske makter truer stadig med å ende i en ny verdenskrig, ennå mer ødeleggende enn den foregående.

For å minske krigsfare kjemper partiet for fullstendig nasjonal og internasjonalt avrustning.

Men bare sosialismen kan ved å avskaffe utbytning og profitt som grunnleggende prinsipp for forholdet mellom mennesker og nasjoner, sikre varig gode forhold mellom landene og trygge hele menneskehetens og verdenskulturens fortsatte eksistens og videre utvikling.

Det norske arbeiderparti kjemper for samforståelse og fred og for et verdensforbund av de sosialistiske samfund.

Det norske Arbeiderpartis arbeidsprogram.

Det norske arbeiderpartis politiske kamp går ut på å vareta det arbeidende folks tarv og kjempe for at arbeiderklassen så hurtig som mulig kan erobre samfundsmakten og skape et sosialistisk samfund.

Erfaringen viser at sosialpolitiske og økonomiske reformer under de nuværende maktforhold i samfundet bare kan gjennomføres når de ikke i vesentlig grad røkkes ved kapitalistenes utbytterinteresser.

Det norske arbeiderparti er sig derfor bevisst at enkelte reformer ikke kan avskaffe kapitalismen. Reformen på et av samfundslivets områder kan tvert imot bli lite effektive, hvis de ik-

ke ledsages av reformer på andre områder.

En effektiv samfundsmessig kontroll som arbeiderpartiet tilstreber, kan ikke tilfredsstillende utøves av den kapitalistiske stat, men bare av et sosialistisk samfund som bygger på arbeidslivets grunn.

Partiets arbeidsprogram må derfor sees i sammenheng. Etter hvert som det skal virkeligjøres peker det i stigende grad ut over det kapitalistiske samfundsystems ramme og reiser spørsmålet om arbeiderklassens overtagelse av makten.

Under henvisning til ovenstående og til sitt prinsipielle program oppstiller Det norske ar-

beiderparti følgende arbeidsprogram:

Demokratiske rettigheter.

Det norske arbeiderparti vil opprettholde og utvide alle det arbeidende folks demokratiske rettigheter som organisasjonsfrihet, ytringsfrihet, pressefrihet og sette sig energisk til motverge mot ethvert inngrep i disse rettigheter. Valgbarheten må opprettholdes uinnskrenket.

Stemmeretten må være alminnelig, like og direkte for menn og kvinner og aldersgrensen settes til 21 år slik at landets ungdom sikres innflytelse på den politiske utvikling.

Folkeoplysningen.

Folkeoplysning på videnskabelig grunn.

Folkeskolen skal være felles grunnskole for all videregående utdanning og må derfor vernes og utbygges. Organisk sammenheng mellom grunnskolen og dens overbygninger. Sålenge middelskolen består, ordnes dens leseplaner slik at de — overensstemmende med stortingets vedtak — bygger på avsluttet folkeskole. Ny bevilgning til bygdenes kveldsskoler. Opprettelse av arbeiderungdomsskoler. Videre utvikling av fag- og husmorskoler. Opprettelse av bedriftsskoler for arbeidere.

Opgaven for skolenes fagkrets

må være å få en praktisk skole som først og fremst setter menneskene i stand til å klare de nærmeste krav. Tidsmessige leseplaner og lærebøker. Snarlig revisjon av lærebøkene i historie. Et fremmed sprog også i grunnskolen.

Fri undervisning og fritt skolemateriell i alle læreanstalter. Opholdsbidrag for elever som må bo utenfor hjemmet. Den videnskapelige forskning vernes og fremmes. Eget undervisningsdepartement.

Folkebibliotekene støttes. På de større steder innordnes disse som aktivt ledd i opplysningsarbeidet ved støtte av studiecirkler, utgivelse av bokoversikter, forelesninger m. v. Film og kringkasting utnyttes i folkeoplysningens tjeneste.

Sosialpolitikk.

Loven om arbeidsløshetsstrygd, bygget på tilskudd fra staten, kommunene, arbeidsgiverne og de trygdede, blir snarest vedtatt og satt ut i livet. Den vedtatte lov om alderstrygd må settes i kraft. Aldersgrensen for offentlige tjenestemenn senkes for å skaffe plass for ungdommen. Syketrygden utbedres. Innførelse av barnetrygd. Ulykkestrygden utvides til å omfatte alle erhverv som innbefattes i de øvrige former av sosialtrygd og arbeidsgivernes ansvar overfor skadede skjerpes. Arbeidervernlovgivnin-

gen utvides. Den lovfestede arbeidstid nedsettes fra 8 til 6 timer.

Det må fra statens side treffes foranstaltninger til fremme av samfundsgagnlig boligbygging, først og fremst ved en ordning av boligkreditten, men også ved direkte støtte til boligbyggingen. Arbeidet med lov om kooperative selskaper påskyntes. Bykommuner og landkommuner med bymessig bebyggede strøk gis adgang til å utligne skatt på stort bolighold til støtte for boligbyggingen.

Edruelighetsarbeidet.

Det norske arbeiderparti ser kampen mot drikkeondet som et ledd i arbeiderklassens frigjørelseskamp. Ut fra dette syn hevder partiet at et effektivt opplysningsarbeid må være det grunnleggende i bekjempelsen av drikkeondet.

Undervisningen i skolene i alkoholspørsmålet må omlegges og utvides til å omfatte årsakene til alkoholismen. Stat og kommuner må også på annen måte støtte opplysningsarbeidet i edruelighetskampen, f. eks. ved å bidra til at film og kringkasting tas i bruk til dette formål.

Loven om edruelighetsnevnder må endres slik at utgiftene ved alkoholforsorgen helt bæres av staten, som har alle inntekter av rusdrikkomsetningen, og loven må derefter straks settes i kraft.

Det bevilges de nødvendige midler og gjennomføres en effektiv kontroll for skarp håndhevelse av edruelighetslovgivningen. Uforsonlig kamp mot smugling, gauking og hjemmebrenning.

Kommunenes selvbestemmelserrett i bevillingssaker opprettholdes. Det åpnes adgang til å kreve at spørsmålet om bevilging til salg og skjenkning av rusdrikk og rettighetenes antall avgjøres på grunnlag av forutgående kommunal folkeavstemning.

Note:

Det er ikke meningen at det skal gjennomføres tvungen folkeavstemning i alle kommuner hvor spørsmålet om rusdrikkbevilling kommer op. Meningen er at dersom dette spørsmål *volder særlig strid* innen kommunestyret og innen kommunen i det hele, så skal det kunne kreves — av f. eks. en tredjedel av kommunestyrets medlemmer — at spørsmålet skal undergis folkeavstemning. Og resultatet av denne avstemning skal da være bindende som grunnlag for den endelige avgjørelse i kommunestyret.

Innen en slik lovendring er oppnådd, kan det foretas rådgivende folkeavstemninger som likeledes må ansees forpliktende. Iallfall må vårt partis kommunefraksjoner lojalt bøie sig for slike folkeavstemninger.

Folkeavstemninger skal søkes holdt efter vedtak av våre by- eller herredspartier, eller efter henstilling av centralstyret.

Rettsvesen.

Rettsvesenet skal hvile på et demokratisk grunnlag. Juryinsti-

tusjonen opprettholdes. Utvidet adgang til fri rettshjelp for småkårsfolk. Strafferetten må revideres etter sosiale og demokratiske synspunkter. Straffens fullbyrdelse omlegges til å tjene humanitære og sosialt opdragende formål.

Ingen undtagelses- eller tukthuslover mot arbeiderklassen eller lover som setter noen arbeider- og funksjonærgruppe, f. eks. statstjenestemenn, i noen særstilling.

Kommunene.

Det kommunale selvstyre opprettholdes og trygges. Lovbestemmelser om tvangsadministrasjon av kommuner må opheves. Partiet vil sette en stopper for overføring av byrder fra staten til kommunene og hevde statens plikt til kraftig støtte av kommunenes økonomi, først og fremst ved å sørge for en hurtig og effektiv lettelse i kommunenes gjeldsbyrde.

Økonomisk politikk.

Arbeidsledighetens bekjempelse.

I kapitalismens nedgangsperiode blir arbeidsledigheten det alt overskyggende sosiale spørsmål. Det norske arbeiderparti ser det som en av sine viktigste oppgaver å skape økede arbeidsmuligheter. Partiet hevder derfor nødvendigheten av en sterkt utvidet økonomisk virksomhet og fortsatt utvikling av landets

næringsliv. Videre industrialisering gjennom utbygging av de nuværende og reisning av nye industrier og nasjonaløkonomisk viktige enkeltbedrifter. Utbygging av vårt lands vannkraft. Ytterligere utvikling av jordbruket gjennom en sterkere og allsidigere produksjon. Øket nydyrking og bureising. Omsetningen av landbruksprodukter så vel på det utenlandske som det innenlandske marked må organiseres planmessig på samvirkegrunnlag og under samfundsmessig tilsyn. Landets stambaner og den nasjonale veiplan fullføres gjennom en kraftig økning av anleggsdriften. Statens budgett- og skattepolitikk, penge- og næringspolitikk må være midler til å fremme disse hovedkrav.

Industri, planlegging og forskning.

Arbeiderpartiet kjemper for en rettfærdigere fordeling av de produserte goder. Men en høyere levestandard forutsetter at den økonomiske virksomhet frigjøres fra privatkapitalismens stengsler og at produksjonen organiseres under samvirke av arbeidere, jordbrukere, fiskere, teknikere og funksjonærer med full utnyttelse av moderne teknikk og landets naturlige rikdomskilder.

For å fremme dette opprettes: Et centralinstitutt med den oppgave å bearbeide, utdype og

nyttiggjøre resultatene av det forsknings-, forsøks- og planleggingsarbeid som drives på alle arbeidslivets områder. Et økonomisk råd med representanter fra arbeidslivet, økonomiske og tekniske sakkyndige til å trekke op hovedlinjene for landets videre utbygging.

Herunder bør for *industriens* vedkommende i første rekke komme følgende spørsmål:

En rasjonell utnyttelse av våre vannfall.

Inndragning av landets viktigste industrier under samfundets kontroll, for derved å legge grunnlaget til rette for en omfattende sosialisering og gjennomførelse av rasjonell planøkonomi.

En omfattende, planmessig industrireising under samfundsmessig kontroll, med det formål for øie å dekke behov som ikke tilfredsstillende dekkes av den nuværende industri eller som man må regne med vil øke.

I alle statsdrevne bedrifter, såvel som i industrien for øvrig, må innføres reell og utstrakt arbeiderkontroll.

Jordbruket.

Landets naturherligheter som jord, skog, havn, jakt og fiske skal på trygge vilkår tilhøre det arbeidende norske folk.

Gårdsbruk, som hensiktsmessig kan drives ved en enkelt families arbeidskraft — med nød-

vendig skog, myr og beite — forblir brukernes eiendom.

Større eiendommer med udyrket, men dyrkbar, og dårlig dyrket jord sosialiseres. Eiendommer, som egner sig best for stordrift, forvaltes av samfundsmessige organer, ved samvirke-lag eller på annen måte, som sikrer arbeiderne mot utbytning. Jord, som er egnet for enkeltmannsbruk, overlates fortrinnsvis jordløse arbeidere og småbrukere med for lite jord.

Bureisnings- og nydyrkningsvirksomheten må utvides for å gi de arbeidsledige og i første rekke landsungdommen jord, arbeidsvilkår og livsmuligheter som jordbrukere. Bureiseren må få større direkte statbidrag til uthus og opdyrking, billig og tilstrekkelig jord. Det må tilstrebes minst mulig gjeld ved starten og hjelp i de første vanskelige år. Statens støtte til kornproduksjonen føres over i beskatningen. Det gis bidrag til redskapslag. Jordloven revideres slik at de jordløse virkelig kan skaffes jord på rimelige vilkår.

De eldre småbruk og gårder utvides ved billige lån til kjøp av tilskottjord, hvis opdyrking skjer med et høiere statsbidrag enn nu. Småbruk- og boligbanken styrkes, så den kan yde billige bygge- og driftslån i den fornødne utstrekning.

For å heve jordbrukets

lønnsomhet tar staten initiativet til og støtter tiltak til å organisere omsetningen av jordbruksprodukter på samvirkegrunnlag. Småbrukere og bønder som får bidrag eller billige lån, må være med i de samvirkelag som finnes i deres bygd, undtagen ved fritagelse i særlige tilfelle.

Partiet vil arbeide for den best mulige faglige undervisning og utdanning av jordbrukerne og vil fremme jordbrukets tekniske undervisning.

I hele sin økonomiske politikk vil partiet ha for øie å skape den kjøpekraft blandt industriarbeidere og jordbrukere som skal til for at de kan avta hverandres produkter.

Skogbruk.

Skogbruket sosialiseres og legges under samfundsmessig forvaltning.

For å verne tilveksten i skogene gjennomføres tvungen forstmannsk kontroll.

For å øke skogenes avkastning, g: skogsarbeiderne jevn og varig beskjeftigelse og skaffe mer råstoff til industrien, bevilger staten et større beløp til skogkultur, grøftning, marksberedning, plantning og såning.

Gjeldsspørsmålet.

Partiet vil arbeide for å avlaste jordbruket de kvelende rentebyrder og gjennomføre en effektiv gjeldsregulering. Gjelden nedskrives til bruksverdien. Adgang

for brukeren til å kreve gjeldsnedskrivning. For å hindre fremtidig gjeldsstiftelse yder staten bare bidrag eller billige lån mot at eiendommen ikke pantsettes uten offentlig samtykke.

Statsbidrag anvendes i statsskoger etterat verdiøkningen er sikret mot kreditorer, og i private skoger mot at eiendommen får en heftelse som forbyr fremtidig pantsetning uten offentlig samtykke.

Fiskeriene.

Fiskeridriften må frigjøres fra spekulasjonens skadelige innflytelse på produksjonen og omsetningen. Centralisering og regulering av fiskevarenes eksport og øvrige omsetning under samfundsmessig kontroll.

Utvidelse av markeder og økning av det innenlandske forbruk ved en hurtigere og mer betryggende transport. Staten opfører kjølelagere og fryserier i fiskevær og på centrale steder i fiskedistriktene og yder bidrag til islager på land og kjølerum i transportfartøier. Effektiv støtte til fiskernes samvirke i tilvirkning og felleskjøp.

Fiskernes organisasjoner må sikres nødvendig innflytelse på den offentlige administrasjon av fiskeriene.

Sykeforsikring for fiskerne og deres familier på samme måte som for de øvrige arbeidere. Adgang for fiskerne til utdanning ved fagskoler, i likhet med hvad

der gjøres for andre næringers vedkommende.

Gjeldsnedskrivning for fiskerne etter samme linjer som for jordbrukere. Som vilkår for bidrag eller billige lån kreves medlemskap i fiskernes samvirkeorganisasjoner og garanti mot ny pantsetning.

Samferdselsmidler.

Landets samferdselsmidler utbygges i et langt hurtigere tempo enn hittil. Dette er nødvendig både a/ hensyn til landets videre økonomiske og sosiale utvikling og for å råde bot på arbeidsledigheten. Den av stortinget i 1929 vedtatte første bygge-bolk av den nasjonale veiplan, som går ut på å skaffe landet det nødtørftigste sammenhengende veinett, må gjennomføres i et tidsrum av 10 år. Riksveien gjennom Nord-Norge bygges hurtigst mulig. Større bevilgninger for at Sørlandsbanen og Nordlandsbanen kan bygges ferdig i den kortest mulige tid. Elektrisering av jernbaner. Arbeiderpartiet vil påskynde utbyggingen av landets havneanlegg og gjennomføre en bedre organisasjon av kystens dampskibsforbindelser, bl. a. ved planmessig samarbeid mellom de statsunderstøttede dampskibsselskaper.

Landets telefonvesen utvikles og byggearbeidet på de faste anlegg som er nødvendige for opprettelse av de viktigste flyveruter i gangsettes.

Finans- og skattepolitikk.

Arbeiderpartiet vil arbeide for at statsbudgettet overensstemmer med statens voksende op-gave og virksomhet på det økonomiske felt blir utvidet og om-lagt i sterkere kapitaldannende retning. Statens økede kapital-behov tilveiebringes fortrinnsvis ved øket direkte beskatning som avpasses slik at den i første rekke rammer den passive kapital. Skattebyrden fordeles etter den økonomiske bæreevne, og skat-tene gjøres sterkere progressive. Inntekt av annet enn personlig arbeid ilegges en spesiell skatt, renteskatt. Arveavgiften og den ekstraordinære formuesskatt forhøies. Det må innføres grunnverdiskatt og ver-distigningsskatt etter sakkyn-dig verdsettelse ved periodiske takster. Fiskal-tollen på sukker og kaffe nedsettes. Det må gjen-nemføres strengere kontroll med selvangivelser og ligningsanset-telser og vedtas skarpere for-holdsregler mot skattesnyteri.

Penge- og kredittpolitikk.

Landets bankvesen sosialiseres. Forsikringsvirksomheten overtas av det offentlige. Det må oppret-tes et finansråd, som tillegges den øverste ledelse av landets kredittvesen. Rådet må ha be-sluttende myndighet i spørsmål om fastsettelsen av Norges banks diskonto og øve kontroll med sta-tens låne- og valutaoperasjoner

og med rasjonering av utenlandsk valuta gjennom en statens valutacentral. Hovedoppgaven for landets penge- og kredittpolitikk må være å sørge for et mest mulig stabilt prisnivå og å fremme alle samfunnsnyttige tiltak på det økonomiske område. Gjeldsbyrden reduseres gjennom rentellettelse og effektive gjeldsoppgjør.

Handelspolitikk.

Målet for en sosialistisk handelspolitikk er å nå frem til en rasjonell arbeidsdeling mellom de forskjellige land og til organisert varebytte mellom statene.

I overensstemmelse hermed vil Det norske arbeiderparti legge utenrikshandelen inn under en samfundsmessig regulering og kontroll som må gå ut på tollsrankenes nedsettelse og fremme av det internasjonale varebytte på grunnlag av mest mulig gjensidighet i utvekslingen av varer og tjenester. Partiet kjemper internasjonalt for beskyttelsestollens gradvise avskaffelse ved mellempolkelege avtaler, og vil nasjonalt søke å holde tollsatsene så lave som mulig under hensyntagen til landets interesser.

Beskyttelse må bare ydes til

de næringsgrener som har naturlige betingelser i vårt land. Dumpingartet import stanses. Statsstøtte til organisering av omsetning, av eksport og eksportreklame mot gjennomført samfundsmessig kontroll. Importen må reguleres ved fortsatt branchevis statsmonopolisering, for etterhånden å bringe hele importen inn under samfundets herredømme.

Fiskaltollen nedsettes med sikte på dens avskaffelse og erstatning med direkte, progressiv beskatning. Høi toll på virkelige luksusvarer.

Utenrikspolitik.

I utenrikspolitikken vil partiet støtte alle tiltak som kan bidra til varig fred og samforståelse mellom folkene og til fredelig avgjørelse av alle stridsspørsmål mellom statene.

Avrustning. Vaktvern som bare har politimeslige oppgaver.

Det norske arbeiderparti ser i den internasjonalt organiserte arbeiderklassens vilje til fred den eneste effektive garanti mot en krig, og vil derfor i tilfelle av at Norge søkes trukket inn i en krig, oppfordre arbeiderne til generalstreik og motstand mot krigen i enhver form.

6. Stortingsvalget.

a. Retningslinjer. b. Taktikk.

Landsstyrets innstilling.

a. Retningslinjer.

Landsstyret foreslår at det under henvisningen til det prinsipielle program og arbeidsprogrammet stilles op et kort stortingsprogram. I dette pekes det på de spørsmål som blir særlig aktuelle ved høstens valg og i kommende stortingsperiode.

Forslag til stortingsprogram vil bli forelagt landsmøtet.

b. Taktikk ved stortingsvalget.

Da det er av den største betydning ved stortingsvalget å bringe på det rene partiets styrke blandt velgerbefolkningen og dessuten å opnå den størst mulige representasjon på Stortinget, oppstiller partiet kandidater i alle valgdistrikter.

Valgallianse med andre partier må ikke finne sted.

Ved nominasjonen av partiets stortingskandidater må partiforeningene i hvert valgdistrikt gis anledning til å bringe kandidater i forslag. Nominasjonen foretas av et representantskaps- eller nominasjonsmøte for hvert valgdistrikt. De offentlige nominasjonsregler kan benyttes.

En avvikende fremgangsmåte kan ikke anvendes uten centralstyrets samtykke.

By- og distriktpartiernes styrer må påse at nominasjonene foregår på betryggende måte.

Nominasjonene skal innbringes for centralstyret til godkjennelse.

7. Kommunevalget.

a. Retningslinjer. b. Taktikk.

Landsstyrets innstilling.

a. Retningslinjer for kommunevalget 1934.

Landsstyret bemyndiges til i samråd med landskommuneutvalget å utarbeide retningslinjer for kommunevalgene 1934.

b. Taktikken ved kommunevalget.

Partiet stiller egne lister i alle kommuner hvor det er partiavdelinger. Valgallianser med andre partier må ikke finne sted.

8. Internasjonale forbindelser.

Fra Skedsmo Arbeiderparti.

Det norske Arbeiderparti innmeldes i den (2nen Internasjonale) Socialistiske Arbeiderinternasjonale.

Motivering:

En internasjonal samling av arbeiderklassen ansees likeså nødvendig som en samling innenfor det enkelte land. Den passive rolle vi nu spiller ansees uheldig. Vi bør derfor søke internasjonal forbindelse. Politisk som faglig trenger vi og styrke våre forbindelser. En isolering innebærer farer for partiet og ikke minst i den nuværende situasjon.

Landsstyrets innstilling.

Samlingskongressen i 1927 vedtok at partiet av all evne skulde arbeide for en internasjonal arbeidersamling på klassekampens grunn. Landsmøtet i 1930 understreket dette vedtak ved å gi sin tilslutning til hovedtankene i de motiver som lå til grunn for forslaget fra Oslo Arbeidersamfund, hvor det bl. a. heter:

«Det er påkrevet å slå fast at realiseringen av den nasjonale samling nødvendiggjør at vi også følger denne linje på det internasjonale område. Vår internasjonale innstilling tilsier oss aktivt å arbeide for internasjonal samling på klassekampens grunn.»

Landsmøtet vedtok videre enstemmig det forslag som var fremsatt av Oslo Arbeiderparti og som bl. a. bemyndiger centralstyret til:

«å søke optat samarbeide med grupper og organisasjoner hvis syn på den internasjonale klassesamling faller sammen med Det norske Arbeiderpartis. Hensikten hermed må være å samle alle partier og grupper i og utenfor de eksisterende internasjonaler til aktivt arbeide for internasjonal samling på klassekampens grunn.»

I henhold til dette vedtak gav landsstyret og centralstyret sin tilslutning til at det blev innledet samarbeide med Det uavhengige engelske Arbeiderparti, venstrefløien i det hollandske socialdemokrati, Det uavhengige polske Arbeiderparti og det polske Bund. Da utviklingen under krisen førte til at det blev dannet et uavhengig arbeiderparti både i Holland og Tyskland, tok det uavhengige engelske Arbeiderparti initiativet til en internasjonal konferanse, som blev holdt i Ber-

lin 5—6 mai 1932. Her blev det vedtatt å nedsette en samarbeidskomité, idet det dog blev uttrykkelig presisert både da og senere, at hensikten ikke er å danne nogen ny internasjonale, men utelukkende å arbeide for internasjonal samling på klassekampens grunn.

Således vedtok centralstyret i sitt møte den 15 august 1932 en uttalelse som blev fremlagt av vårt partis representant på den internasjonale konferanse i Amsterdam 27—28 august 1932 og bekreftet av denne.

Uttalelsen lyder slik:

«Det norske Arbeiderparti ser det som sin viktigste oppgave å arbeide for internasjonal samling på et socialistisk og klassemessig grunnlag. Forutsetningen for en seierrik fremgang for arbeiderne er at striden innenfor arbeiderklassen bringes til ophør. De samarbeidende partier må derfor positivt gå inn for en samling av de stridende internasjonaler og de frittstående grupper i en felles internasjonale på klassekampens grunn. Partiets deltagelse i det innlede samarbeide med de uavhengige revolusjonære partier er bestemt av ønsket om gjennom dette samarbeide å understøtte disse samlingsbestrebelse. Det norske Arbeiderparti kan således ikke gi sin støtte til at det reises en ny internasjonal organisasjon ved siden av de allerede eksisterende internasjonaler.»

Denne vilje til positivt arbeide for en internasjonal klassesamling fikk også sitt uttrykk på den konferanse av de uavhengige partier som fant sted i Paris like efter Hitlers maktovertagelse. Konferansen vedtok å offentliggjøre et oprop til den internasjonale arbeiderklasse, de to internasjonaler og alle frittstående arbeiderpartier med en inntrengende opfordring om å samles til kamp mot reaksjonen. Men i betraktning av den kritiske situasjon i Tyskland besluttet konferansen å sende følgende henvendelse til Den socialistiske Internasjonale og Den kommunistiske Internasjonale:

«I betraktning av den alvorlige situasjon som den internasjonale arbeiderklasse idag står overfor og den fare som Hitler-diktaturet i Tyskland betyr, anmoder vi om øieblikkelig innkallelse av en konferanse mellem Den socialistiske Internasjonale, Den kommunistiske Internasjonale og de uavhengige socialistiske partier. Denne konferanse må ha til oppgave å planlegge en felles aksjon til støtte for de arbeidere som undertrykkes av fascismen i dens forskjellige former og slå tilbake den internasjonale reaksjon.»

Telegrammet var undertegnet av Det norske Arbeiderparti, Det uavhengige engelske Arbeiderparti, Det uavhengige hollandske Arbeiderparti, Det polske uavhengige Arbeiderparti, Det tyske socialistiske Ar-

beiderparti, Det franske uavhengige Arbeiderparti og Det italienske socialistiske Parti.

Utviklingen har vist at Det norske Arbeiderparti hadde rett i til enhver tid å fremholde kravet om internasjonal samling ved en forening av de to internasjonaler og de frittstående partier. Denne tanke som lenge blev avvist av de to internasjonaler, er idag et krav som reises av de arbeidende masser i hvert eneste land. Idag er samlingen ikke lenger bare ønskelig, men en bydende nødvendighet for å kunne reise en effektiv motsand mot den internasjonale reaksjon og få arbeiderbevegelsen over i angrepsstilling igjen. Samtidig har det i den senere tid funnet sted en nyorientering innen den internasjonale arbeiderbevegelse, som letter adgangen til en samling på et klart klassebetonet grunnlag, slik som Det norske Arbeiderparti alltid har fremhevet måtte være en nødvendig forutsetning for reisningen av en handlekraftig internasjonal arbeiderorganisasjon.

På bakgrunn av den reaksjonære fare som truer arbeiderorganisasjonene i alle land, med den stigende teoretiske erkjennelse av nødvendigheten av en rettlinjet klassepolitikk og den praktiske tilnærming som har funnet sted mellom de to internasjonaler, må arbeidet for den internasjonale klassesamling drives med større kraft enn noensinne før.

Under disse omstendigheter er en tilslutning til en av de to internasjonaler ingen løsning, men er tvertimot bare egnet til å skade samlingsarbeidet ved at partiet midt under de pågående forhandlinger om samling, så demonstrativt tar parti for den ene part. På den annen side vil en slik tilslutning kunne vekke en strid i partiet, som vil virke svekkende og som det er unødig å gi støtet til slik som samlings spørsmålet nu ligger an, da man før eller senere må nå frem til en løsning på internasjonalt grunnlag. Så lenge partiet er frittstående, vil det også kunne spille en rolle som megler mellom de to internasjonaler.

I tilslutning til ovenstående foreslår derfor landsstyret for landsmøtet å fatte følgende

beslutning:

Landsmøtet godkjenner det samarbeide som er innledet med de uavhengige arbeiderpartier, og uttaler sin tilslutning til det initiativ som blev tatt på konferansen i Paris.

Centralstyret får i oppdrag å fortsette arbeidet for å nå frem til internasjonal samling på klassekampens grunn.

Videre får centralstyret i oppdrag å søke innledet samarbeide med de socialistiske arbeiderpartier i Norden.

Hvis en klassesamling kommer i stand i landsmøteperioden, bemyndiges landsstyret til å bringe vårt internasjonale medlemskap i orden.

Et mindretall på 3 medlemmer, Magnus Nilssen, A. E. Gundersen og Anton Jenssen, foreslår for landsmøtet å fatte følgende

uttalelse:

Vi er ikke enig i at partiet fortsetter med å delta i konferanser og samarbeide med uavhengige grupper i andre land. Dette har vi også gitt uttrykk for ved disse sakers behandling i centralstyret. Vi er nemlig av den bestemte opfatning at man på den måte ikke opnår nogen positive resultater i retning av en internasjonal klassesamling. Partiet kan derimot øve større innflytelse på arbeidet for en internasjonal samling ved innmeldelse i Internasjonalen.

9. Fascismen og krigsfaren.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.

10. Edruehetspørsmålet.

Landsstyret foreslår at landsmøtet vedtar følgende uttalelse:

Forutsetningen for arbeiderklassens fremrykning og seier er at den frigjør sig fra de gamle borgerlige forestillinger og fordommer, dyktiggjør sig personlig for de store og krevende oppgaver man nu står overfor, skaffer sig opplysning om og innsikt i de økonomiske og sociale spørsmål som er brennende, stiller sig navkortet på et klassesolidarisk grunnlag og går inn for en ny og høiere, en socialistisk og alkoholfri kultur. Alle sociale bedøvelsesmidler, og da i første rekke alkoholismen, virker svekkende og nedbrytende. Derfor må det reises en uforsonlig kamp mot den.

Arbeiderpartiet ser det som en viktig oppgave å vekke sans og respekt for avhold og edruehet. Av den grunn er det nødvendig å opta et planmessig opplysningsarbeide også på dette område.

Landsmøtet vil anbefale at partiavdelinger — de faglige som de politiske — tar alkoholspørsmålet op til behandling på sine møter, og at edruehetskravet skjerpes. Av særlig viktighet er det at arbeiderungdommen opdras til å innta en klar og grei stilling.

Ved alle arbeidersammenkomster må det herske orden og edruehet. Videre er det nødvendig å verne om arbeidsplassen og dens omgivelser. Likeså om arbeiderhjemmene og om arbeiderstrøkene. Derfor må kampen tas op mot smugling, gauking og hjemmebrenning.

På de steder hvor det er plass og behov for en organisasjon som

særskilt tar sig av edruelighetsspørsmålet innen arbeiderbevegelsen og arbeiderklassen, vil landsmøtet anbefale opslutning om Arbeidernes Avholdslandslag.

11. Partiet og ungdommen.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.

12. Forholdet til arbeideridretten.

Landsstyret vil fremkomme med innstilling på landsmøtet.